WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 13 marca 2008 r.*

W sprawie C-96/06

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Finanzgericht Hamburg (Niemcy) postanowieniem z dnia 23 stycznia 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 lutego 2006 r., w postępowaniu:

Viamex Agrar Handels GmbH

przeciwko

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (sprawozdawca), A. Ó Caoimh i P. Lindh, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

* Język postępowania: niemiecki.

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 marca 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Viamex Agrar Handels GmbH przez W. Schedla, Rechtsanwalt,

— w imieniu Hauptzollamt Hamburg-Jonas przez G. Seber, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez F. Erlbachera, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 listopada 2007 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 ust. 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 615/98 z dnia 18 marca 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych w odniesieniu do ochrony żywego bydła podczas transportu (Dz.U. L 82, s. 19).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy Viamex Agrar Handels GmbH (zwaną dalej „Viamex") a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (zwanym dalej „Hauptzollamt") w przedmiocie refundacji do wywozu żywego bydła do Libanu.

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 615/98

3 Artykuł 13 ust. 9 akapit drugi rozporządzenia Rady (EWG) nr 805/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku wołowiny i cielęciny (Dz.U. L 148, s. 24), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 2634/97 z dnia 18 grudnia 1997 r. (Dz.U. L 356, s. 13), uzależnia wypłatę refundacji do wywozu żywych zwierząt od zastosowania się do przepisów wspólnotowych dotyczących dobrostanu zwierząt, a w szczególności ochrony zwierząt podczas transportu.

4 Szczegółowe zasady dotyczące stosowania rozporządzenia nr 805/68, zmienionego rozporządzeniem nr 2634/97, są określone w rozporządzeniu nr 615/98.

5 Artykuł 1 rozporządzenia nr 615/98 stanowi, że wypłata refundacji do wywozu żywego bydła jest uzależniona od tego, czy podczas transportu zwierząt, do chwili ich pierwszego rozładunku w państwie trzecim przeznaczenia, przestrzegano w szczególności przepisów dyrektywy Rady 91/628/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmieniającej dyrektywy 90/425/EWG

oraz 91/496/EWG (Dz.U. L 340, s. 17), zmienionej dyrektywą Rady 95/29/WE z dnia 29 czerwca 1995 r. (Dz.U. L 148, s. 52, zwanej dalej „dyrektywą 91/628"), oraz przepisów tego rozporządzenia.

6 Zgodnie z art. 2 tego rozporządzenia przy wywozie zwierząt z obszaru celnego Wspólnoty należy przeprowadzić kontrolę. Urzędowy lekarz weterynarii zobowiązany jest sprawdzić i poświadczyć, że zwierzęta nadają się do zaplanowanego transportu w rozumieniu dyrektywy 91/628, że środek transportu, w którym zwierzęta opuszczą obszar celny Wspólnoty jest zgodny z przepisami tej dyrektywy i że podjęte zostały działania mające na celu zapewnienie zwierzętom opieki podczas transportu, wymagane zgodnie z przepisami tej dyrektywy.

7 Artykuł 2 ust. 3 tego rozporządzenia stanowi:

„Jeżeli urzędowy lekarz weterynarii w punkcie wywozowym stwierdzi, że wymagania ustępu 2 zostały spełnione, poświadcza to adnotacją:

[…]

— Kontrola na podstawie art. 2 rozporządzenia (WE) nr 615/98 jest zadowalająca

— […]

i znaczy swoim stemplem oraz podpisem dokument stanowiący dowód opuszczenia obszaru celnego Wspólnoty, w rubryce J egzemplarza kontrolnego T5 lub w najbardziej odpowiednim miejscu dokumentu obowiązującego w danym kraju. Ewentualnie urzędowy lekarz weterynarii wpisuje:

— liczbę zwierząt, które nie były zdolne do transportu i dlatego zostały usunięte z dostawy

i/lub

— adnotację, zgodnie z artykułem 3 ustęp 3" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie jak wszystkie cytaty z tego rozporządzenia poniżej].

8 Artykuł 3 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 przewiduje:

„Osoba odpowiedzialna za kontrole sporządza raport z kontroli, w którym powinny być podane następujące dane:

— liczba żywych zwierząt wyprowadzonych ze środka transportu,

— liczba zwierząt wymienionych w tiret pierwszym, których stan fizyczny i/lub stan zdrowia uzasadnia wniosek, iż naruszono przepisy Wspólnoty dotyczące ochrony zwierząt podczas transportu,

— informacja o tym, czy żywe zwierzęta zostały poddane kwarantannie, czy nie".

9 Artykuł 5 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Eksporter informuje właściwy organ w państwie członkowskim, w którym przyjmuje się zgłoszenie wywozowe, o wszelkich niezbędnych szczegółach transportu, najpóźniej w momencie złożenia zgłoszenia wywozowego.

Równocześnie, lub najpóźniej w momencie uzyskania odpowiedniej informacji, eksporter informuje właściwy organ o wszelkich ewentualnych zmianach środka transportu".

10 Zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 do wniosku o wypłatę refundacji wywozowych należy dołączyć dowód zastosowania się do art. 1 tego rozporządzenia, przy czym dowód taki stanowi egzemplarz kontrolny T5 i raport z kontroli przedsiębiorstwa zajmującego się kontrolą z dołączonym zaświadczeniem weterynaryjnym.

11 Artykuł 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 stanowi jednak, że refundacji wywozowej nie wypłaca się za zwierzęta, które padły podczas transportu, lub jeżeli właściwy organ na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 2, raportów z kontroli,

o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji dotyczących zgodności z art. 1 tego rozporządzenia, uzna, że nie zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628.

12 Artykuł 5 ust. 6 rozporządzenia nr 615/98 przewiduje, że:

„Jeżeli kontrole, o których mowa w art. 3 ust. 1, nie mogą zostać przeprowadzone wskutek okoliczności niezależnych od eksportera, na uzasadniony wniosek eksportera właściwy organ może przyjąć inne dokumenty, na podstawie których można wywnioskować, że eksporter zastosował się do dyrektywy [91/628]".

Dyrektywa 91/628

13 Na podstawie art. 5 ust. 1 lit. b) i c) dyrektywy 91/628 państwa członkowskie gwarantują, że każda osoba fizyczna lub prawna, przewożąca zwierzęta w celach zarobkowych przewozi zwierzęta objęte tą dyrektywą przy użyciu środków transportu spełniających wymogi ustanowione w załączniku do niej oraz nie przewozi żadnych zwierząt lub nie doprowadza do transportu żadnych zwierząt w sposób mogący prowadzić do ich poranienia lub spowodowania niepotrzebnego cierpienia.

14 Punkt 17 tego załącznika przewiduje, że wyposażenie statku musi umożliwiać transport zwierząt bez zagrożenia urazami i bez niepotrzebnego cierpienia.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

15 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w dniu 8 marca 1999 r. Viamex zgłosił Hauptzollamt Kiel do wywozu do Libanu 35 sztuk żywego bydła na pokładzie statku „Al Haijj Moustafa II" (zwanego dalej „statkiem") i z tego tytułu złożył wniosek do Hauptzollamt o przyznanie refundacji wywozowej.

16 Decyzją z dnia 1 lutego 2001 r. Hauptzollamt oddalił wniosek na tej podstawie, że w czasie transportu statek był umieszczony na negatywnej liście statków nieodpowiednich do transportu żywego bydła utworzonej przez Komisję Wspólnot Europejskich (zwanej dalej „listą negatywną"). Podczas inspekcji przeprowadzonej na pokładzie statku w dniach 18 i 19 lutego 1997 r. służby Biura ds. Żywności i Weterynarii Komisji uznały, że wykazuje on rażące uchybienia i nie spełnia wymogów dyrektywy 91/628.

17 Biuro ds. Żywności i Weterynarii odgrywa istotną rolę przy wprowadzaniu w życie i stosowaniu przepisów wspólnotowych dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego, zdrowia zwierząt, roślin i dobrostanu zwierząt.

18 Jego zadaniem jest w szczególności, za pośrednictwem inspekcji i ocen dokonywanych w państwach członkowskich, rozwijać efektywne systemy kontroli bezpieczeństwa i jakości produktów spożywczych w dziedzinie weterynarii i kwestii fitosanitarnych, oraz kontrolować przestrzeganie wymogów prawa wspólnotowego w tych dziedzinach w Unii Europejskiej i w państwach trzecich, z których eksportuje się do Unii. Jego zadaniem jest ponadto współpraca w opracowywaniu wspólnotowej polityki w tych dziedzinach.

19 Podczas inspekcji przeprowadzonej na statku przez służby tego biura okazało się, że pochylnie, dojście do przejść i zagroda znajdowały się w stanie, który mógł doprowadzić do poranienia zwierząt. Pochylnie, dojście do przejść i zagroda były ponadto zużyte, zardzewiałe, a ich stan utrudniał czyszczenie i odkażanie.

20 W tym zakresie z akt sprawy wynika, że do wniosku o refundację wywozową Viamex dołączył pisemne oświadczenie kapitana statku z dnia 16 października 1997 r. w sprawie przeprowadzonych prac remontowych, które zostało również kontrasygnowane przez szefa granicznych lekarzy weterynarii w Koper (Słowenia), a ponadto ekspertyzę biura rzeczoznawców Kähler & Prinz AG z dnia 22 września 1998 r.

21 Jednakże statek przestał figurować na liście negatywnej dopiero od dnia 24 stycznia 2000 r., w następstwie kontroli przeprowadzonej w listopadzie 1999 r., czyli blisko osiem miesięcy po wywozie będącym przedmiotem postępowania przed sądem krajowym.

22 Decyzją z dnia 18 maja 2001 r. Hauptzollamt oddalił odwołanie wniesione przez Viamex od decyzji z dnia 1 lutego 2001 r.

23 Na tę decyzję odmowną Viamex wniósł skargę na tej podstawie, że żaden przepis dotyczący refundacji ani też żaden przepis dyrektywy 91/628 nie wymaga, aby statek został dopuszczony do transportu żywego bydła.

24 Hauptzollamt ze swej strony podkreśla, że zgodnie z art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 wystarczy, aby właściwy organ dysponował jedynie informacjami pozwalającymi na wniosek, że nie zastosowano się do dyrektywy 91/628, żeby móc odmówić prawa do refundacji. Jest on zdania, że na podstawie tego przepisu właściwy organ nie jest zobowiązany do wykazania nieprzestrzegania tej dyrektywy.

25 W każdym razie Hauptzollamt wskazuje, że w dniu 3 grudnia 1999 r. otrzymał aktualizację listy negatywnej, z której wynikało, że statek kolejny raz nie odpowiadał warunkom zawartym w dyrektywie 91/628.

26 Ta aktualizacja została dokonana przy okazji inspekcji urzędników brytyjskiego ministerstwa rolnictwa, rybołówstwa i żywności przeprowadzonej w listopadzie 1999 r. Z kontroli organów brytyjskich wynikało w szczególności, że statek mógł być dopuszczony jedynie tymczasowo i tylko do transportu owiec. Ze względu na różnicę wielkości między owcami a bydłem przystosowanie do transportu owiec nie pozwalało jednak na wniosek, że statek był równie odpowiedni do transportu bydła.

27 Na podstawie tych informacji Hauptzollamt doszedł zatem do wniosku, że w przypadku transportu będącego przedmiotem toczącego się przed nim postępowania przepisy dyrektywy 91/628 nie mogły zostać zachowane, wobec czego wystąpiły przesłanki odmowy refundacji wywozowej na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98.

28 Uznając, że rozstrzygnięcie sporu zależy od wykładni art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, Finanzgericht Hamburg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 zawiera przesłankę wyłączającą, w związku z czym na Hauptzollamt […] spoczywa obowiązek przedstawienia i udowodnienia wymogów art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98?

2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytanie: czy dla stwierdzenia niezastosowania się do dyrektywy [91/628] w rozumieniu art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 wymagany jest dowód naruszenia w konkretnym przypadku [tej] dyrektywy, czy też właściwy organ dopełnia swojego obowiązku uzasadnienia i udowodnienia, jeżeli przywoła i wykaże okoliczności, które, oceniane łącznie, z dużym prawdopodobieństwem przemawiają za tym, że (również) w odniesieniu do wywozu stanowiącego przedmiot postępowania nie zastosowano się do dyrektywy [91/628]?

3) Niezależnie od odpowiedzi na pytanie pierwsze i drugie: czy organ ma prawo (całkowicie) odmówić eksporterowi refundacji wywozowej na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, jeśli w odniesieniu do wywozu stanowiącego przedmiot postępowania nie ma żadnych oznak, że z powodu (ewentualnego) naruszenia dyrektywy 91/628 nie zachowano wymogów ochrony zwierząt podczas transportu?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego i drugiego

29 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy rozpatrywać łącznie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy w przypadku gdy wszystkie dokumenty wymagane na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 zostały przedłożone przez eksportera, do niego czy do właściwego organu należy ustalenie, czy zostały spełnione warunki przewidziane w ust. 3 tego artykułu. Jeżeli ciężar dowodu spoczywa na właściwym organie, sąd krajowy dąży do ustalenia, na jakich okolicznościach może opierać się ten organ, aby ocenić, że nie zastosowano się do dyrektywy 91/628, i czy wystarczy, że przytoczy on te okoliczności, czy też jest zobowiązany do dostarczenia dowodu konkretnego naruszenia tej dyrektywy.

30 W tym względzie, zgodnie z ustalonym orzecznictwem, ponieważ system refundacji wywozowych jest oparty na zgłoszeniach fakultatywnych, to gdy eksporter podejmie z własnej woli decyzję o skorzystaniu z niego, jest zobowiązany do dostarczenia informacji niezbędnych do ustalenia, czy przysługuje mu refundacja, oraz w jakiej wysokości. Trybunał orzekł już w przeszłości, w kontekście rozporządzenia Komisji (EWG) nr 3665/87 z dnia 27 listopada 1987 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych w odniesieniu do produktów rolnych (Dz.U. L 351, s. 1) i ustanowionego w nim systemu kar, wskazując, iż mając na uwadze, że jest to system pomocy wspólnotowej, przyznanie refundacji jest uzależnione od przedstawienia przez beneficjenta wszelkich gwarancji uczciwości i wiarygodności (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie C-210/00 Käserei Champignon Hofmeister, Rec. s. I-6453, pkt 41, z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie C-309/04 Fleisch-Winter, Zb.Orz. s. I-10349, pkt 31).

31 Trybunał stwierdził ponadto, że zgłoszenie przez eksportera produktów w ramach procedury refundacji wywozowych zakłada, iż dany produkt spełnia wszystkie warunki niezbędne do przyznania tej refundacji. W sytuacji gdyby właściwy organ wyrażał wątpliwości co do zgłoszenia, to na eksporterze spoczywa obowiązek wykazania, zgodnie z regułami dowodowymi określonymi w prawie krajowym, że warunki te są spełnione (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Fleisch-Winter, pkt 32 i 35).

32 System taki jest przewidziany w ramach systemu refundacji wywozowych w odniesieniu do ochrony żywych zwierząt z gatunku bydła podczas transportu i do eksportera należy stwierdzenie, zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 615/98, że zostały spełnione warunki przyznania refundacji wywozowej.

33 W tym celu eksporter powinien dostarczyć właściwemu organowi państwa członkowskiego, gdzie przyjmowane jest zgłoszenie, wszelkie użyteczne informacje dotyczące podróży, najpóźniej w chwili złożenia zgłoszenia wywozowego. Ponadto w celu uzyskania wypłaty refundacji wywozowej powinien on dostarczyć dowód zastosowania się do przepisów art. 1 rozporządzenia nr 615/98, a w konsekwencji dyrektywy 91/628, przedstawiając dokumenty określone odpowiednio w art. 2 ust. 3 i art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia. Co więcej, jego art. 5 ust. 6 pod pewnymi warunkami dopuszcza, aby eksporter mógł dostarczyć inne dokumenty potwierdzające zastosowanie się do przepisów dyrektywy 91/628.

34 Jednakże, jak wynika z celu art. 3 i 5 rozporządzenia nr 615/98, przedstawienie przez eksportera tych dokumentów nie stanowi niepodważalnego dowodu zastosowania się do art. 1 tego rozporządzenia czy do dyrektywy 91/628. Dowód ten jest zatem wystarczający tylko wówczas, gdy właściwy organ nie dysponuje informacjami, w świetle których mógłby stwierdzić, że nie zastosowano się do tej dyrektywy.

35 Wykładnię tę potwierdza brzmienie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, zgodnie z którym właściwy organ może nie wypłacić refundacji wywozowej za zwierzęta, co do których uzna on, na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 5 ust. 2, raportów z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji dotyczących zgodności z art. 1 tego rozporządzenia, którymi dysponuje, że nie zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628.

36 Należy zatem stwierdzić, że niezależnie od dokumentów przedstawionych przez eksportera na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98, właściwy organ może uznać, iż eksporter nie zastosował się ani do przepisów art. 1 tego rozporządzenia, ani do przepisów dyrektywy 91/628, z zastrzeżeniem spełnienia m.in. przesłanek określonych w art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia.

37 Uwzględniając okoliczność, że na podstawie art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 do eksportera należy przedstawienie dowodu zastosowania się do przepisów art. 1 tego rozporządzenia, obowiązkiem właściwego organu jest zbadanie tych dowodów i wszelkich innych informacji, którymi dysponuje, aby dojść do wniosku, czy zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628, i podjąć decyzję, czy należy przyznać refundację wywozową.

38 Jednakże art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 nie może być interpretowany w ten sposób, że pozwala właściwemu organowi na arbitralne podawanie w wątpliwość dowodów załączonych przez eksportera do wniosku o refundację wywozową. W tym zakresie Trybunał stwierdził, że zakres uznania, którym dysponuje właściwy organ, nie jest jednak nieograniczony, gdyż jest on objęty ramami art. 5 rozporządzenia nr 615/98 (zob. podobnie wyrok z dnia 17 stycznia 2008 r. w sprawach połączonych

C-37/06 i C-58/06 Viamex Agrar Handel i ZVK, Zb.Orz. s. I-69, pkt 39). Ten zakres uznania wydaje się być w szczególności ograniczony w odniesieniu do charakteru i siły dowodowej informacji, na które powołuje się ten organ.

39 Po pierwsze, w odniesieniu do charakteru tych informacji należy przypomnieć, iż Trybunał orzekł między innymi, że właściwy organ może uznać, iż nie zastosowano się do przepisów dyrektywy 91/628, wyłącznie na podstawie dokumentów dotyczących stanu zdrowia zwierząt, o których mowa w art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98, raportów z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, lub wszelkich innych dostępnych informacji mających wpływ na dobrostan zwierząt, dotyczących zgodności z art. 1 tego rozporządzenia (zob. ww. wyrok w sprawie Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 39–41).

40 Po drugie, w odniesieniu do siły dowodowej informacji, które mogą być wzięte pod uwagę, należy stwierdzić, że właściwy organ nie może się ograniczać do korzystania ze zwykłych przypuszczeń lub wątpliwości w odniesieniu do zastosowania się do dyrektywy 91/628, aby podać w wątpliwość dowody przedstawione przez eksportera zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98. Taka wykładnia nieuchronnie pozbawiałaby wszelkiej skuteczności ten art. 5 ust. 2 i stwarzałaby niepewność prawną dla eksporterów w odniesieniu do przesłanek wypłaty refundacji wywozowej.

41 Na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 do właściwego organu należy zatem oparcie się na obiektywnych i konkretnych okolicznościach dotyczących ochrony zwierząt, z których wynika, że dokumenty załączone przez eksportera do jego wniosku o refundację wywozową nie pozwalają na wykazanie zastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628 podczas transportu, ewentualnie do eksportera należy wykazanie, w jakim zakresie dowody powołane przez właściwy organ nie są istotne dla stwierdzenia niezastosowania się do rozporządzenia nr 615/98 i dyrektywy 91/628 (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Fleisch-Winter, pkt 35).

42 W każdym razie właściwy organ jest zobowiązany do uzasadnienia swej decyzji, podając przyczyny, dla których uznał, że dowody przedstawione przez eksportera nie pozwalają na wniosek, iż zastosowano się do dyrektywy 91/628. W tym celu organ ten jest między innymi zobowiązany do zastosowania obiektywnej oceny przedłożonych mu dokumentów i do wykazania właściwego charakteru okoliczności, na które się powołuje w celu stwierdzenia, że dokumentacja załączona do wniosku o refundację wywozową nie może udowodnić zastosowania się do właściwych przepisów dyrektywy 91/628. Taka uzasadniona decyzja jest bowiem niezbędna, aby eksporter mógł wnieść odwołanie od tej decyzji oddalającej w całości lub w części jego wniosek o refundację wywozową.

43 Do sądu krajowego należy zbadanie w sporze zawisłym przed tym sądem, czy w szczególności w świetle dokumentów załączonych przez Viamex do jego wniosku o refundację wywozową i listy negatywnej opisanej powyżej w pkt 16, 21 i 25 niniejszego wyroku, statek odpowiadał przepisom dyrektywy 91/628 w chwili transportu zwierząt.

44 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze i drugie należy odpowiedzieć, że niezależnie od dokumentów przedłożonych przez eksportera zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 615/98 właściwy organ może uznać, na podstawie art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia, że nie zastosowano się do dyrektywy 91/628. Jednakże właściwy organ może dojść do tego wniosku wyłącznie w oparciu o dokumenty, o których mowa w art. 5 rozporządzenia nr 615/98, raporty z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, dotyczące stanu zdrowia zwierząt lub uwzględniając wszelkie inne okoliczności obiektywne mające wpływ na dobrostan tych zwierząt, które mogą podać w wątpliwość dokumenty przedłożone przez eksportera, a w tym przypadku do tego ostatniego należy wykazanie, w jakim zakresie powołane przez właściwy organ dla stwierdzenia niezastosowania się do dyrektywy 91/628 okoliczności nie są istotne.

W przedmiocie pytania trzeciego

45 W pytaniu trzecim sąd krajowy zasadniczo dąży do ustalenia, czy właściwy organ może odmówić refundacji wywozowej na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98, nawet jeśli żadna okoliczność nie pozwala na konkretne stwierdzenie, że z powodu nieprzestrzegania przepisów dyrektywy 91/628 nie zachowano wymogów ochrony zwierząt podczas transportu.

46 W niniejszym przypadku należy przypomnieć, że w świetle brzmienia art. 1 i 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 oraz celów tego rozporządzenia, zastosowanie się do przepisów dyrektywy 91/628 dotyczących stanu zdrowia zwierząt stanowi warunek wstępny wypłaty refundacji wywozowych (zob. ww. wyrok w sprawie Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 37).

47 Ponadto, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 44 swojej opinii, z brzmienia art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 wynika wyraźnie, że prawodawca wspólnotowy uzależnił wypłatę refundacji wywozowych od zastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628, niezależnie od jakiegokolwiek stwierdzenia konkretnej szkody poniesionej przez zwierzęta podczas ich transportu.

48 W istocie na podstawie badań naukowych i weterynaryjnych oraz ocen stosowania prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony zwierząt prawodawca wspólnotowy uznał, iż dobrostan tych ostatnich może być zagrożony i nie może zostać zapewniony, jak długo przepisy dyrektywy 91/628 dotyczące zdrowia zwierząt nie są już przestrzegane.

49 Pogląd taki wydaje się ponadto w pełni uzasadniony poprzez okoliczność, że w praktyce nie zawsze jest możliwe, aby właściwy organ stwierdził, iż zwierzęta konkretnie ucierpiały lub zostały poranione z powodu nieprzestrzegania tych przepisów.

50 W tych okolicznościach właściwy organ, który stwierdził, że z naruszeniem w szczególności pkt 17 załącznika do dyrektywy 91/628 wyposażenie statku nie pozwalało na transport zwierząt w taki sposób, aby nie były one narażone na urazy lub niepotrzebne cierpienia, był uprawniony do odmowy refundacji wywozowej.

51 Do właściwego organu należy ocena, czy naruszenie danego przepisu dyrektywy 91/628 miało wpływ na dobrostan zwierząt, czy takie naruszenie może ewentualnie zostać naprawione i czy ma ono powodować utratę, obniżenie czy też utrzymanie refundacji wywozowej. Do organu tego należy też decyzja, czy należy obniżyć refundację wywozową proporcjonalnie do liczby zwierząt, które jego zdaniem mogły ucierpieć wskutek niezastosowania się do przepisów dyrektywy 91/628, lub też czy refundacji tej nie należy wypłacać, ponieważ niezastosowanie się do danego przepisu tej dyrektywy miało nieuchronnie wpływ na dobrostan wszystkich zwierząt (ww. wyrok w sprawie Viamex Agrar Handel i ZVK, pkt 44).

52 W związku z tym na pytanie trzecie należy udzielić odpowiedzi, że na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 właściwy organ może odmówić refundacji wywozowej z racji nieprzestrzegania przepisów dyrektywy 91/628 dotyczących zdrowia zwierząt, nawet jeśli żadna okoliczność nie pozwala na stwierdzenie, że dobrostan transportowanych zwierząt został konkretnie naruszony.

W przedmiocie kosztów

53 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

1) Niezależnie od dokumentów przedłożonych przez eksportera zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 615/98 z dnia 18 marca 1998 r. ustanawiającego szczegółowe zasady dotyczące przyznania refundacji wywozowych w odniesieniu do ochrony żywego bydła podczas transportu właściwy organ może uznać, na podstawie art. 5 ust. 3 tego rozporządzenia, że nie zastosowano się do dyrektywy Rady 91/628/EWG z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu, zmieniającej dyrektywy 90/425/EWG oraz 91/496/EWG, zmienionej dyrektywą Rady 95/29/WE z dnia 29 czerwca 1995 r. Jednakże właściwy organ może dojść do tego wniosku wyłącznie w oparciu o dokumenty, o których mowa w art. 5 rozporządzenia nr 615/98, raporty z kontroli, o których mowa w art. 4 tego rozporządzenia, dotyczące stanu zdrowia zwierząt lub uwzględniając wszelkie inne okoliczności obiektywne mające wpływ na dobrostan tych zwierząt, które mogą podać w wątpliwość dokumenty przedłożone przez eksportera, a w tym przypadku do tego ostatniego należy wykazanie, w jakim zakresie powołane przez właściwy organ dla stwierdzenia niezastosowania się do dyrektywy 91/628, zmienionej dyrektywą 95/29 okoliczności nie są istotne.

2) Na podstawie art. 5 ust. 3 rozporządzenia nr 615/98 właściwy organ może odmówić refundacji wywozowej z racji nieprzestrzegania przepisów dyrektywy 91/628, zmienionej dyrektywą 95/29, dotyczących zdrowia zwierząt, nawet jeśli żadna okoliczność nie pozwala na stwierdzenie, że dobrostan transportowanych zwierząt został konkretnie naruszony.

Podpisy